

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Протокол № 7 від 27.02.2014 р.

А. Ф. Павленко

ПРОГРАМА

вступного фахового випробування
на освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр»
зі спеціальності
8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)»

Київ - 2014

ЗМІСТ

Вступ

Програма

МОДУЛЬ 1. Функція планування в системі менеджменту

- 1.1. Загальна характеристика функції планування
- 1.2. Функція планування діяльності промислових підприємств
- 1.3. Планування, прогнозування та програмування в державному управлінні

МОДУЛЬ 2. Функція організації в системі менеджменту

- 2.1. Сутнісна характеристика функції організації
- 2.2. Особливості реалізації функції організації на промислових підприємствах
- 2.3. Організаційні засади державного управління

МОДУЛЬ 3. Функція мотивації в системі менеджменту

- 3.1. Сутнісна характеристика функції мотивації
- 3.2. Особливості реалізації функції мотивації на промислових підприємствах
- 3.3. Цільова спрямованість та мотивація державного управління

МОДУЛЬ 4. Функція контролю в системі менеджменту

- 4.1. Загальна характеристика функції контролю
- 4.2. Особливості контролю на промислових підприємствах
- 4.3. Контроль в державному управлінні

МОДУЛЬ 5. Функція координації в системі менеджменту

- 5.1. Сутнісна характеристика функції координації
- 5.2. Координація в управлінні промисловими підприємствами
- 5.3. Координація та відповідальність в державному управлінні

МОДУЛЬ 6. Державне управління в системі менеджменту

- 6.1. Макроекономічні засади державного управління
- 6.2. Державне управління як системне суспільне явище
- 6.3. Державне управління та ефективність суспільного сектору

Приклад екзаменаційного білета

Критерії оцінювання письмових відповідей на іспиті

Рекомендована література

ВСТУП

Мета вступного іспиту зі спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування» на освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр» — виявлення рівня знань, умінь і навичок, одержаних абітурієнтами відповідно до Освітньо-кваліфікаційної характеристики бакалавра напряму підготовки 030601 — «Менеджмент».

Вимоги до здібностей і підготовленості абітурієнтів. Для успішного засвоєння освітньо-професійної програми магістра абітурієнти повинні мати базову вищу освіту за однойменною спеціальністю та здібності до оволодіння знаннями, уміннями і навичками в галузі природничо-наукових, загальноекономічних та конкретно-економічних наук. Обов'язковою умовою є вільне володіння державною мовою.

Характеристика змісту програми. Програма вступного іспиту охоплює коло питань, які в сукупності характеризують вимоги до знань і вмінь особи, що бажає навчатись у магістратурі ДВНЗ КНЕУ ім. Вадима Гетьмана з метою здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» з напряму підготовки «Менеджмент». Програму складено на основі дисциплін циклу професійної підготовки бакалавра з менеджменту, передбачених Освітньо-професійною програмою підготовки бакалавра напряму 030601 — «Менеджмент». Разом з тим програма передбачає і певні знання із циклу дисциплін природничо-наукової та загальноекономічної підготовки, передусім з економічної теорії, статистики та економічного аналізу.

Програма побудована за функціональними модулями і має міжпредметний синтетичний характер. Модулі програми відповідають функціям, для виконання яких має бути підготовлений бакалавр з напряму 030601 «Менеджмент». Згідно з чинною Освітньо-кваліфікаційною характеристикою зазначеної спеціальності до таких функцій належать: планова, організаційна, мотиваційна, контрольна та координаційна.

У кожному модулі інтегровано матеріал певного функціонального спрямування з різних дисциплін. При цьому органічно поєднуються теоретичні, прикладні питання та матеріали операційного характеру, які дозволяють виявити знання й уміння використовувати категоріальний апарат, аналітичне мислення, методи обґрунтувань і розрахунків за окремими функціями менеджменту та функціонування організацій.

Порядок проведення іспиту визначається Положенням про приймальну комісію ДВНЗ КНЕУ ім. Вадима Гетьмана.

ПРОГРАМА

Модуль 1. ФУНКЦІЯ ПЛАНУВАННЯ В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ

1.1. Загальна характеристика функції планування

Місце і значення планування в циклі менеджменту. Основні елементи системи планування. Етапи процесу планування: визначення цілей; розроблення стратегії; надання стратегії конкретної форми. Типи планів у організації: стратегічні та оперативні, коротко- та довгострокові плани, завдання та орієнтири. Кількісні та якісні методи прогнозування. Фактографічні методи прогнозування (екстраполяції, функцій, кореляційно-регресійних моделей).

Класифікація цілей організації. Вимоги до правильно сформульованих цілей. Характеристика методів постановки цілей. Сутність концепції управління за цілями. Алгоритм процесу управління за цілями, його переваги та недоліки.

Поняття стратегії та її елементи. Характеристика рівнів стратегії: загальнокорпоративна стратегія; стратегія бізнесу; функціональна стратегія. Технологія стратегічного планування. Складові елементи місії організації. Основні методи аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища організації. Методика оцінки сильних та слабких сторін організації. Інструменти оцінки стратегічних альтернатив. Застосування методу пакетного менеджменту та життєвого циклу для вибору загальнокорпоративної стратегії. Сутнісна характеристика стратегій бізнесу (за М. Портером) та сфери їх застосування.

Використання методу «дерева рішень» для вибору оптимального варіанта плану дій організації. Методи обґрунтування рішень в умовах невизначеності. Характеристика та сфери застосування експертних методів у плануванні діяльності організації. Тактичні та оперативні плани діяльності організації.

1.2. Функція планування діяльності промислових підприємств

Визначення потреби у продукції промислового підприємства. Планування номенклатури й асортименту продукції на промисловому підприємстві. Методи планування обсягів виробництва і реалізації продукції у вартісному вимірі. Поняття і визначення виробничої потужності промислових підприємств. Обґрунтування виробничої програми виробничими потужностями. Визначення чисельності окремих категорій працівників промислового підприємства. Методика визначення потреби промислового підприємства у матеріальних ресурсах.

Сутність інноваційної діяльності організації. Моніторинг факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, що впливають на розвиток інноваційного процесу. Структура та моделі інноваційного процесу. Сутність, завдання та функції інноваційного менеджменту. Методи та моделі прогнозування в інноваційному менеджменті. Стратегічне та тактичне планування інноваційної діяльності. Види

інноваційних стратегій, методи та моделі їх обґрунтування. Механізм фінансування інноваційної діяльності. Методи оцінки економічної ефективності та соціальних наслідків упровадження інновацій. Сутність інноваційного проекту та основні методи його оцінки. Розрахунок критеріїв інноваційних проектів.

Аналіз складу, структури, стану та динаміки конкурентного середовища підприємства. Модель «п'яти сил конкуренції» М. Портера. Методика побудови конкурентної карти ринку. Методи оцінки інтенсивності конкуренції: Основні елементи державної політики регулювання конкуренції в Україні. Чинники успіху в діяльності підприємства. Сфери формування та реалізації конкурентних переваг підприємства. Концепція «ланцюга створення вартості» та її застосування під час формування конкурентних переваг. Методика побудови карти стратегічних груп. Система конкурентних стратегій підприємства: стратегії надбання конкурентної переваги; стратегії конкурентної поведінки підприємства; стратегія забезпечення конкурентоспроможності як комплексна стратегія. Ситуаційне проектування конкурентної стратегії підприємства.

1.3. Планування, прогнозування та програмування в державному управлінні

Співвідношення понять «планування», «прогнозування» та «програмування». Державні пріоритети та визначення стратегічних, тактичних та оперативних цілей. Прогнозування: суть, функції та методи. Використання методів прогнозування по визначенню пріоритетів в державному управлінні. Планування бюджету країни: сутність, структура, принципи та цільові пріоритети.

Програмування як елемент державного управління: суть, принципи, методи та технологічні етапи. Державні цільові програми: цілі, пріоритети, критерії, технологія розробки та реалізація. Планування діяльності органу державного управління. Державна установа як об'єкт та суб'єкт управління. Формування системи цілей державної установи та врахування специфіки реалізації владних функцій.

Модуль 2. ФУНКЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ

2.1. Сутнісна характеристика функції організації

Сутність функції організації та її місце в системі управління. Основні складові організаційної діяльності. Організаційна структура як результат організаційної діяльності. Схема організаційної структури управління. Вплив технології, розмірів організації, зовнішнього середовища і стратегії на організаційну структуру.

Сутнісна характеристика процесу проектування робіт в організації. Методи проектування і перепроєктування робіт в організації. Поняття, принципи класифікації та базові схеми департаменталізації.

Поняття «делегування повноважень» і типи повноважень (лінійні, штабні, функціональні). Централізація і децентралізація. Поділ управлінської праці (сфери і

рівні менеджменту). Діапазон контролю і фактори, що впливають на його величину. Висока і плоска структури організації: переваги і недоліки.

Характеристика основних типів організаційних структур управління: лінійної, функціональної, лінійно-функціональної, дивізійної, матричної. Мережеві організаційні структури. Сфери застосування різних типів організаційних структур. Характеристика методів вибору типу організаційної структури.

2.2. Особливості реалізації функції організації на промислових підприємствах

Сутність інноваційного процесу на підприємстві. Основні методи організації інноваційного процесу, їх переваги та недоліки. Організаційні форми забезпечення розвитку інноваційних процесів (технопарки, технополіси, венчурні та консультативні фірми та ін.). Інноваційний потенціал організації: сутність, складові, методи та засоби оцінювання. Основні види організаційних структур НДДКР, їх переваги та недоліки. Особливості взаємодії організації та нововведень. Визначення причин та засобів подолання опору нововведенням в організації.

Організація моніторингу основних конкурентів; класичний конкурентний аналіз. Методика VCG-аналізу господарського «портфеля» підприємства. Конкурентна перевага підприємства. Організація порівняльно-аналітичного моніторингу якісних та цінових характеристик продукції конкурентів. Конкурентна модель ціноутворення. Система управління конкурентоспроможністю підприємства: основні елементи та їх взаємозв'язок. Загальні та специфічні функції управління конкурентоспроможністю. Етапи процесу управління конкурентоспроможністю. Система управління конкурентоспроможністю товару: мета, підсистеми, підходи до управління конкурентоспроможністю товару.

2.3. Організаційні засади державного управління

Конституційні засади організації державного управління в Україні. Модель розподілу влади в Україні. Верховна Рада України - законодавче джерело побудови державного управління. Інститут Президента та державне управління. Органи виконавчої влади України: загальна характеристика, управлінські зв'язки. Судова влада в системі державного управління. Види органів виконавчої влади та їх класифікація. Уряд і державне управління.

Адміністративний поділ та оптимальна організація місцевої влади. Централізація та децентралізація у структурній організації державного управління. Регіональне управління: сутність, цілі та сфери прикладання. Місцеве самоврядування: основні ознаки, принципи організації та ресурсне забезпечення. Місцеві державні адміністрації в системі державного управління та їх повноваження.

Держава як визначальна форма організації суспільства: суть, основні риси та типологія. Державний устрій та організаційна структура державного управління. Теорії виникнення держави та інституційні чинники в державному управлінні. Суспільні функції держави та їх еволюція. Вплив формальних та

неформальних інститутів на становлення національної моделі державного управління. Американська, японська та західноєвропейська моделі державного управління: єдність та відмінності.

Модуль 3. ФУНКЦІЯ МОТИВАЦІЇ В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ

3.1. Сутнісна характеристика функції мотивації

Сутнісна характеристика мотивації як функції управління. Співвідношення понять «потреби», «спонукання», «стимули», «мотивація». Види стимулів та їх характеристика. Модель процесу мотивації. Внутрішнє і зовнішнє винагородження. Класифікація потреб співробітників організації відповідно до теорій змісту мотивації. Метод збагачення праці і його застосування в практичній діяльності організації. Основні фактори мотивації згідно з процесним підходом.

Функції заробітної плати. Форми та системи оплати праці. Сутнісна характеристика тарифної системи. Методика визначення заробітку працівника за різних систем оплати праці. Склад та структура заробітної плати (основна та додаткова заробітна плата). Основні принципи формування системи преміювання персоналу організації. Особливості організації преміювання окремих категорій персоналу організації. Участь працівників у прибутках підприємства.

3.2. Особливості реалізації функції мотивації на промислових підприємствах

Сутність кризи управління персоналом. Методи діагностики рівня роботи з кадрами на підприємстві. Визначення показників, які характеризують кадровий потенціал підприємства. Механізм мотивації антикризової діяльності на підприємстві. Методи управління процесом подолання опору під час впровадження антикризових заходів.

Система мотивації інноваційної діяльності в організації. Методи стимулювання творчої активності персоналу. Визначення критеріїв та вибір систем мотивації інноваційної діяльності на підприємстві.

Економічна конкуренція як мотиватор та рушійна сила розвитку ринкової економіки та її основного суб'єкта – підприємства. Ринок як спільнота конкуруючих компаній. Об'єкт, суб'єкт та предмет конкуренції. Види конкуренції. Конкурентоспроможність - основа виживання та досягнення підприємством довготривалого ринкового успіху. Чинники, що визначають рівень конкурентоспроможності підприємства, й аспекти її забезпечення.

3.3. Цільова спрямованість та мотивація державного управління

Управлінська діяльність: суть, форми, методи та стадії. Управлінське рішення, процес його підготовки та мотивація. Політична, економічна та соціальна мотивація в реалізації державного управління. Мотивація та результативність в державному управлінні. Чинники та критерії ефективності державного управління. Загальна соціальна ефективність та результативність

діяльності органу державної влади. Економічна оцінка ефективності функціонування органу державної влади. Оцінка діяльності посадової особи та показники виміру. Демократичні процедури визначення ефективності державного управління. Інститут довіри та мотивація управлінської діяльності. Формування ефективної організації виконавчої влади як на центральному, так і на місцевому рівнях управління.

Модуль 4. ФУНКЦІЯ КОНТРОЛЮ В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ

4.1. Загальна характеристика функції контролю

Роль і місце контролю в системі управління. Етапи процесу контролю: вимірювання процесів; порівняння реального виконання зі стандартами; оцінка та реакція. Модель процесу контролю. Види управлінського контролю: попередній; поточний; завершальний.

Класифікація інструментів управлінського контролю. Фінансовий контроль та його основні складові. Характеристика інструментів аналізу фінансової звітності. Сутність та складові операційного контролю. Графік Ганта. Сітьовий графік. Розрахунок параметрів сітьового графіка, визначення тривалості «критичного шляху».

Сутнісна характеристика контролю якості продукції. Види і методи технічного контролю якості. Показники оцінки рівня якості продукції та методика їх розрахунку. Застосування статистичних методів у технології приймального контролю.

Контроль поведінки працівників: модель; методи оцінки реального виконання; прямий управлінський контроль; замітники прямого управлінського контролю.

Ефективність контролю. Основні характеристики ефективної системи контролю. Дисфункціональний ефект системи контролю та методи його подолання.

Ефективність діяльності організації. Поняття «організаційна ефективність». Класифікація видів ефективності організації: індивідуальна, групова, загальноорганізаційна.

Концепції визначення ефективності управління: цільова; системна; на основі досягнення балансу інтересів; функціональна; композиційна. Критерії ефективності управління організацією за зазначеними концепціями. Напрямки підвищення ефективності управління організацією.

4.2. Особливості контролю на промислових підприємствах

Моніторинг інноваційного процесу на підприємстві. Використання сукупності техніко-економічних та фінансових показників підприємства для оцінки інноваційних проектів та контролю їх упровадження. Сутність, види та методи контролю в інноваційному менеджменті.

Контроль положення підприємства в просторі конкуренції. Принципи та загальний порядок оцінки конкурентоспроможності підприємства. Показники, що характеризують конкурентоспроможність підприємства, та методи оцінки її рівня. Методика побудови матриці конкурентного профілю. Принципи та загальний порядок оцінки конкурентоспроможності продукції. Критерії конкурентоспроможності продукції та методи оцінки її рівня.

4.3. Контроль в державному управлінні

Сутність і види контролю у суспільстві. Контрольна влада у системі управління, її органи та форми діяльності. Державний контроль у сфері виконавчої влади в Україні, його зміст та правові засади. Відповідальність Кабінету міністрів України.

Види контролю. Здійснення державного контролю щодо виконавчої влади з боку суб'єктів інших гілок влади: парламентський контроль, прокурорський нагляд, судовий контроль, адміністративний нагляд міліції. Інформаційна асиметрія, гласність, прозорість та відкритість в реалізації громадського контролю. Роль самоврядування, громадських організацій, органів масової інформації в посиленні громадського контролю.

Сутність і види контролю у суспільстві. Контрольна влада у системі управління, її органи та форми діяльності.

Функціональний аналіз та контролінг діяльності органу державної влади. Ситуаційне управління. Комунікаційний процес та його особливості в державному управлінні.

Модуль 5. ФУНКЦІЯ КООРДИНАЦІЇ В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ

5.1. Сутнісна характеристика функції координації

Сутнісна характеристика координації як функції менеджменту. Зв'язок координації з рештою функцій менеджменту. Механізми вертикальної і горизонтальної координації робіт і видів діяльності в організації.

Модель процесу комунікацій. Міжособистісні та організаційні комунікації. Усна, письмова та невербальна комунікації, їх форми, переваги та недоліки. Формальні та неформальні організаційні комунікації. Поняття «комунікаційна мережа». Типи комунікаційних мереж у групах. Індивідуальні перешкоди на шляху ефективної комунікації. Організаційні комунікативні бар'єри. Способи подолання перешкод до ефективної комунікації. Модель вибору стилю комунікації.

5.2. Координація в управлінні промисловими підприємствами

Координація інноваційної діяльності на підприємстві. Управління науково-дослідною та дослідно-конструкторською роботою на підприємстві,

обґрунтування забезпечення впровадження інноваційних проектів у часі та за ресурсами.

Організація та координація розробки та забезпечення реалізації програми підвищення конкурентоспроможності підприємства. Передумови, чинники успішності та етапи розробки програми підвищення конкурентоспроможності.

5.3. Координація та відповідальність в державному управлінні

Державне регулювання суспільних процесів: суть, важелі, методи та роль в державному управлінні. Організаційна структура державного управління: ієрархія, координація та субординація діяльності. Характеристика підпорядкованості, підконтрольності та підзвітності. Реординаційні зв'язки та координація в державному управлінні. Раціоналізація державного управління: свобода, обмеження адміністративних функцій, законність та відповідальність. Законність та відповідальність в державному управлінні. Розмежування відповідальності між різними гілками влади.

Модуль 6. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ

6.1. Макроекономічні засади державного управління

Економічний розвиток та економічне зростання, їх чинники та циклічність. Основні показники результатів економічного розвитку (випуск, валовий внутрішній продукт, валовий національний дохід та валовий національний наявний дохід). Характеристика основних результатів використання робочої сили в країні (зайнятість, безробіття, втрати від безробіття). Потенційний ВВП та закон Оукена.

Споживання та заощадження домогосподарств, їх чинники. Кейнсіанська функція споживання. Інвестиції, їх види, чинники та роль в економіці. Проста інвестиційна функція. Інфляція, її види, причини та соціально-економічні наслідки. Інфляційні очікування. Інфляція та безробіття, крива Філіпса.

Механізм функціонування товарного ринку (модель макроекономічної рівноваги AD-AS). Сукупний попит, його складові, цінові та нецінові чинники. Сукупна пропозиція у довгостроковому та короткостроковому періодах, вплив на неї ціни та нецінових чинників. Урівноваження товарного ринку (класичний та кейнсіанський підхід). Механізм функціонування ринку праці. Попит та пропозиція праці, їх структура та чинники. Урівноваження ринку праці: неокласичний та кейнсіанський підходи. Механізм функціонування грошового ринку. Пропозиція грошей, її структура. Функція пропозиції грошей. Мультиплікація грошової бази банківською системою. Попит на гроші, його структура та чинники. Класичний та кейнсіанський підходи до функції попиту на гроші. Урівноваження грошового ринку. Моделі макроекономічної рівноваги «Витрати – Випуск» та «Вилучення – Ін'єкції». Заплановані та незаплановані

інвестиції. Автономні витрати та ефект мультиплікатора. Макроекономічна рівновага в умовах рецесійного та інфляційного розривів.

Фіскальна політика, її цілі та інструменти. Дискреційна фіскальна політика. Мультиплікативний вплив державних закупівель та чистих податків на ВВП. Автоматична фіскальна політика. Крива Лаффера. Стабілізаційний вплив автоматичних чистих податків на економіку. Ефект гальмування динаміки ВВП. Монетарна політика, її цілі та інструменти. Вплив на економіку монетарної експансії та рестрикції в короткостроковому та довгостроковому періодах. Зовнішньоторговельна політика, її цілі, інструменти та показники. Чинники і функція чистого експорту. Мультиплікатор витрат у відкритій економіці. Платіжний баланс, його структура та механізм урівноваження. Валютний курс, його види та вплив на ВВП.

6.2. Державне управління як системне суспільне явище

Державне управління як системне суспільне явище: предмет, цілі, юридичне та ресурсне забезпечення. Загальні, логічні та емпіричні методи пізнання природи управління. Критерії класифікації та види державного управління. Принципи державного управління, механізм їх прояву та використання. Особливості державного управління та його відмінність від приватного. Особливості державного управління на регіональному рівні та врахування пріоритетів розвитку регіону.

Національна безпека та державне управління. Державне управління і сфера особистого життя людини. Державне регулювання якості життя. Державне регулювання прав власності та безпека підприємницької діяльності. Обмеження державно-адміністративного тиску та свобода підприємництва. Управління економічною діяльністю та екологічна безпека. Продовольча безпека та державне управління. Державне управління у сфері освіти, молодіжної політики, культури, науки, туризму, спорту, охорони здоров'я.

Циклічність суспільного розвитку та державне управління. Економічна криза та реформування економічної політики держави. Оптимізація державних витрат в умовах кризи. Корекція податкової політики та стимулювання розвитку підприємництва. Визначення пріоритетів стабілізації розвитку економіки та державне управлінське забезпечення. Стабілізаційна фінансова політика держави. Запровадження режиму економії в діяльності органів державної влади. Формування нових фінансово-економічних умов функціонування національної економіки та реалізації державного управління.

Державний та приватний сектори економіки та їх роль в розвитку суспільства. Державне та приватне управління економікою: єдність та відмінності. Управління підприємствами державної форми власності. Державна політика у використанні природних ресурсів країни. Специфіка державного управління казенними підприємствами. Управління державними корпоративними правами. Державні фінанси та управління. Управління доходами та видатками держави. Ресурсне забезпечення реалізації суспільних функцій держави. Управління грошовою масою та боротьба з інфляцією. Управління борговими зобов'язаннями та забезпечення стабільності в суспільстві.

Державне управління та регулювання: єдність та відмінності. Державне регулювання економіки, його цілі, функції, методи та межі. Антимонопольна політика держави: цілі, важелі та методи. Державне регулювання ринку фінансових послуг. Регуляторна політика у сфері малого та середнього підприємництва. Державне регулювання структурної перебудови національної економіки. Інноваційно-інвестиційна політика держави, методи та інструменти.

Особливості управління соціальною сферою. Діяльність держави щодо вразливих верств населення. Формування системи соціального захисту.

6.3. Державне управління та ефективність суспільного сектору

Суспільний добробут та його складові. Теореми та правила суспільного добробуту. Оптимум економічних суб'єктів в умовах загальної економічної рівноваги. Суспільна рівновага за різних підходів: ринкового, утилітаристського, роулсіанського, егалітарного. Алокаційна проблема та принцип ефективності за Парето. Суспільний сектор у забезпеченні суспільного добробуту. Ефективність цінового механізму координації та провали ринку. Суспільні блага, їх властивості. Проблема «безбілетника» при фінансуванні суспільних благ та податок Кларка. Процес виробництва суспільних благ, його етапи. Оцінювання витрат і вигід від суспільного проекту. Екстерналиї: види, умови виникнення, наслідки. Форми ринкової неефективності внаслідок інформаційної асиметрії. Добробут та Парето-неефективність в умовах недосконалої конкуренції.

Голосування як метод прийняття рішень. Теорема медіанного виборця. Вартість порозуміння в суспільстві. Демократія: обмеження і проблема вибору. Правило простої більшості. Альтернативні методики узгодження суспільних інтересів (методи підрахунку голосів Кондорсе, Борда, схвального голосування та голосування із вибуттям).

Суспільні фінанси: джерела доходів та структура. Сфера дії податку та еластичність податків за різними показниками. Оподаткування в умовах ефекту доходу та ефекту заміщення. Податковий тягар та його визначення при оподаткуванні доходів та благ. Розподіл податкового тягаря. Переміщення податкового тягаря в межах товарного ринку і ринку праці. Вимірювання зміни цін та втрат добробуту споживачів та виробників внаслідок запровадження податків, субсидій та дотацій. Надлишковий податковий тягар та фактори, що на нього впливають. Методи протидії ухиленню від оподаткування: оцінка їх ефективності. Проблеми обліку та вимірювання тіньової економіки. Інституційні пастки державної власності. Приватизація і націоналізація.

Причини нерівності, викривлення суспільного добробуту та диференціація доходів. Крива Лоренца та коефіцієнт Джині. Соціальний захист як суспільне благо. Моделі систем соціального страхування та пенсійного забезпечення. Завдання та показники системи охорони здоров'я. Вплив інформаційної асиметрії на суспільне фінансування охорони здоров'я. Аналіз витрат і результативності в сфері освіти. Теорія сталого розвитку та порушення екологічної рівноваги. Екологічні витрати та фінансовий інструментарій держави в подоланні наслідків забруднення навколишнього середовища.

Провали суспільного сектору: причини та форми. Втрати суспільства від рентиорієнтованої поведінки окремих агентів. Бюрократія як економічне явище. Політична рента, корупція та лобізм. Напрямки реформування бюрократично-управлінського апарату. Причини зростання частки суспільного сектору в економіці та закон Вагнера. Вплив політичного ділового циклу на стан та розміри суспільного сектору. Глобальні суспільні блага. Капіталізація суспільного сектору під впливом глобалізації.

ПРИКЛАД ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТА

- 1 завдання.** Сутність концепції управління за цілями: концепція МВО. Змістовна характеристика основних етапів процесу управління за цілями.
- 2 завдання.** Інноваційний проект: сутність, види, оцінка економічної ефективності.
- 3 завдання.** Типологія конкурентів підприємства та аналіз їх діяльності: поняття «конкурент», типи конкурентів, карта стратегічних груп.
- 4 завдання.** Інструменти монетарної політики. Вплив на економіку монетарної експансії та рестрикції.
- 5 завдання.** Державне регулювання суспільних процесів: суть, важелі, методи та роль в державному управлінні.
- 6 завдання.** Закономірності зростання та масштаби суспільного сектору в національній економіці.
- 7 завдання.** Аналітико-розрахункова задача.

Керівництву компанії для розгляду та затвердження було представлено два інноваційно-інвестиційних проекти, основні характеристики яких наведено в таблиці (в тис. грн.).

Проек ти	Доходи по роках			Капітальні витрати по роках			Поточні витрати по роках			Диско нт, % річних
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	
№ 1	900	9800	10000	7600	4000	1000	650	500	500	30
№ 2	500	5000	6900	6000	1100	200	450	450	450	20

Розрахуйте для кожного проекту показники: чисту поточну вартість, термін окупності, індекс доходності та середньорічну рентабельність і визначте найбільш ефективний за кожним критерієм проект.

- 8 завдання.** Аналітико-розрахункова задача.

Скориставшись даними таблиці, визначити рівень конкурентоспроможності компанії «Фінпрофіль» з урахуванням вагомості товарів і ринків, на яких вони реалізуються (для внутрішнього ринку показник значущості ринку дорівнює 0,5; для зовнішнього – 1). Вихідні дані для розрахунку рівня конкурентоспроможності компанії «Фінпрофіль» наведені в таблиці.

Показники	Продукція компанії «Фінпрофіль»		
	Металочерепиця	Профіль	Комплектуючі до покрівлі та водостічні системи
Питома вага товару в структурі реалізації	0,6	0,25	0,15
Значення інтегрального показника конкурентоспроможності продукції	0,943	1,038	1,019

Розрахунки здійснити виходячи з того, що вся продукція компанії «Фінпрофіль» реалізується на внутрішньому ринку. Зробити висновки щодо резервів підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства.

9 завдання. Аналітико-розрахункова задача.

Населення деякої території поділяється за інтересами на чотири групи: перша - 13 осіб, друга – 17 осіб, третя – 10 осіб, четверта – 14 осіб. На зазначеній території планується створення суспільного блага. Запропоновано три проекти (А, Б і В) із його виробництва. Переваги груп щодо проектів подано у таблиці в формі рейтингування («1» - найкращий варіант, «3» - найгірший).

Рейтинг	Групи населення			
	Перша	Друга	Третя	Четверта
1	А	В	А	Б
2	Б	А	В	В
3	В	Б	Б	А

Визначити, який проект є найбільш прийнятним для всіх груп населення, якщо підрахунок голосів здійснювати за правилом простої більшості та правилом Борда.

10 завдання. Аналітико-розрахункова задача.

В результаті збільшення урядом обсягу державних закупівель приріст ВВП в країні з відкритою економікою склав 1200 млн. грн. у поточному році порівняно з попереднім. Визначте величину приросту державних закупівель, враховуючи, що гранична схильність до споживання = 0,7, гранична схильність до імпорту = 0,05, гранична податкова ставка = 0,15.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПИСЬМОВИХ ВІДПОВІДЕЙ НА ІСПИТІ

Приймальна комісія оцінює письмові відповіді абітурієнта (на кожне завдання окремо) за такими критеріями:

10 балів — абітурієнт дав правильну й вичерпну відповідь на поставлене запитання, продемонстрував глибокі знання понятійного апарату і літературних джерел, уміння аргументувати своє ставлення до відповідних категорій, залежностей та явищ, навів приклади; правильно розв'язав задачу (ситуацію).

5 балів — абітурієнт загалом відповів на поставлене запитання, але не спромігся переконливо аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарату, показав задовільні знання літературних джерел, припустився незначної помилки у розв'язанні задачі (ситуації).

0 балів — абітурієнт дав неправильну або неповну відповідь на запитання, ухилився від аргументації, показав незадовільні знання понятійного апарату і спеціальної літератури чи взагалі нічого не відповів. Не розв'язав задачу (ситуацію).

УВАГА! У разі використання заборонених джерел абітурієнт на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку.

За підсумками вступного іспиту абітурієнт може набрати від 0 до 100 балів включно. Набрана сума балів зі 100-балової шкали оцінювання переводиться в 4-балову та шкалу ECTS у такий спосіб:

Оцінка за баловою шкалою, що використовується в КНЕУ	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
85—100	5 (відмінно)	A
80	4 (добре)	B
65—75		C
60	3 (задовільно)	D
50—55		E
0—45	2 (незадовільно)	FX, F

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Антонов Г.Д. Управление конкурентоспособностью организации: учеб. пособие. / Г.Д.Антонов, О.П. Иванова, В.М. Тумин. – М.: ИНФРА – М, 2012.
2. Ахинов Г.А., Жильцов Е.Н. Экономика общественного сектора: учебное пособие. – М.: ИНФРА-М, 2008.
3. Базилевич В., Базилевич К., Баластрик Л. Макроекономіка – К.: Знання, 2004. – 828 с.
4. Васильков В.Г. Організація виробництва: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2003. – 524 с
5. Дафт Р. Менеджмент. 8-е изд. / Пер. с англ. пол. ред. С. К. Мордвина. – СПб.: Питер, 2009. – 800 с.: ил. – (Серия «Классика МВА»).
6. Длугопольський, О. В. Суспільний сектор економіки і публічні фінанси в епоху глобальних трансформацій: монографія. – Тернопіль: Економічна думка, 2011. – 632 с.
7. Краснокутська Н.В. Інноваційний менеджмент: Навч. посіб. — К.: КНЕУ, 2003.
8. Лепейко Т.І. Процесний підхід до управління конкурентоспроможністю підприємства: монографія/ Лепейко Т.І., Котлик А.В. – Харків: ХНЕУ, 2012.
9. Малий І.Й., Галабурда М. К. Економіка державного сектора: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2007.
10. Малий І.Й., Диба М.І., Галабурда М.К. Держава і ринок: філософія взаємодії: Монографія. – К.: КНЕУ, 2005.
11. Малиновський В.Я. Державне управління. Навчальний посібник. – Луцьк, 2000. – 558 с.
12. Мескон Майкл Х., Альберт Майкл, Хедоури Франклин. Основы менеджмента, 3-е издание: Пер. с англ. – М.: ООО «И.Д. Вильямс», 2007. – 672 с.: ил. – Парал. тит. англ.
13. Мельник А.Ф. Державне управління: підручник / А.Ф. Оболенський, А.Ю. Расіна; за ред А.Ф.Мельник.- К.; Знання, 2009. – 582.
14. Національна економіка: навч. посібник / [О.П. Тищенко, А.Є. Никифоров, Т.Ф. Куценко та ін.]; за заг. ред. А.Г. Савченка. – К.: КНЕУ, 2011. – 646 с.
15. Омеляненко Т.В., Барабась Д.О., Вакуленко А.В. Управління конкурентоспроможністю підприємства: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. – Вид. 2-ге, без змін. – К.: КНЕУ, 2009. – 269 с.
16. Савченко А.Г. Макроекономіка. – К., КНЕУ, 2005. – 441 с.
17. Савченко А.Г., Євдокимова Д.М. Макроекономіка. Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни – К.: КНЕУ, 2010. – 256 с.
18. Соболев С.М., Багацький В.М. Менеджмент: Навч. метод. посіб. для самост. вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2005. – 225 с.
19. Стадник В.В., Йохна М.А. Інноваційний менеджмент: Навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2006. – 468 с.
20. Стадник В.В., Йохна М.А. Менеджмент: Посібник. – К.: Академвидав, 2003. – 464 с.

21. Управління конкурентоспроможністю підприємства: навч. посіб. / С. М. Клименко, Т. В. Омеляненко, Д. О. Барабась та ін. – Вид. 2-ге, без змін. – К. : КНЕУ, 2009. – 515 с.
22. Яковсон Л.И. Государственный сектор экономики: экономическая теория и политика: Учебник для вузов. – М.: ГУ ВШЭ, 2000.